İÇ MİMARİDE LOFT TASARIMI

İç Mimar Zuhâl ERDEMİR

İstanbul Kültür Üniversitesi, İç mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, Türkiye

ÖZ

Loft kavramı “çatı katı, tavanarası” ya da “en üst kat, yani çatının hemen altındaki kat” olarak belirtilmektedir. Önceleri çatı katı ya da çatının hemen altındaki kat anlamlarına gelirken, “depo, ticari bina” ifadesi de eklenmiştir. Loft eski fabrika binalarının ya da depo alanlarının zamanla dönüştürülerek konutlaştırılmasıdır. Loft mekânlar ilk olarak ressam ve heykeltıraş gibi sanatçılar tarafından tercih edilmiş ve stüdyo konut olarak kullanılmıştır. Bu sayede hem çalışma hem de yaşama alanı ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Sanatçıların Loft mekânları tercih etmesindeki en önemli sebep evsizlik problemine çözüm olarak hem ucuz hem de farklı kullanımlara olanak sağlamasıdır. Isıtma ya da su tesisatı gibi donanımların açıkta olması ya da duvarların çoğunlukla çıplak beton ya da taştan olması bir tarz olmasından kaynaklı değil, ucuza barınma gereksiniminin oluşturduğu geçici bir durumdur.

Anahtar Kelimeler: Loft, Dönüşüm, Loft Mekânları, Çatı Katı, Açıklık, Loft Yaşamı

IN INTERIOR ARCHITECTURE LOFT DESIGN

ABSTRACT

Loft concept is indicated as “Loft, attic” or “on the top floor, so the floor immediately below the roof. Initially, while the roof or the floor immediately below the roof meaning, “warehouse, commercial building” has been added also. Loft is converted back to the housing of the old factory building or warehouse space by the time. Firstly, Loft spaces are preferred by artists such as painters and sculptors have been used as a residence and studio. In this way, they meets the needs of both work and living areas as well. The most important reason to choose Loft spaces by Artists is the solution for the problem of homelessness that it allows the use of both different and cheap. Heating or plumbing is such as being open hardware or walls often have a style that did not originate from the bare concrete or masonry, it is a temporary situation created by the cheap housing.

Keywords: Loft, Conversion, Lofts Space, Attic, Opening, Loft Living

GİRİŞ

Günümüzün New York’lu emlakçıları loft dairelerini genellikle geniş ve açık uzamı hiçbir iç duvar tarafından kesilmeyen ve konuta dönüştürülmeden önce bir zamanlar ticari ya da endüstriyel binalar olarak kullanılmış, yüksek tavanlı, su ve havalandırma tesisatları gizlenmemiş, kirişleri ve dikmeleri destekleyen ahşap ya da beton zemini ve genellikle yerden tavana kadar uzanan çok büyük camları bulunan mekânlar olarak tanımlamaktadır.

Bu yapılar genellikle dökme demir malzeme ve çelik karkas yapım sisteminde ticari ve endüstriyel işlev amaçlı olarak yapılandırılmışlardır. Özellikle 20.yy sonrası küresel düzeyde sosyal, kültürel, teknolojik ve ekonomik yapı oldukça büyük dönüşüm yaşamıştır. Yaşanan bu dönüşüm ve gelişmeler sonucunda endüstriyel alanların kent dışına desantralizasyonu gündeme getirmiştir. Kent çeperlerine taşınan sanayi bölgelerindeki endüstri yapılarının çalışma ve yaşam alanı olarak yeniden kullanılmasına dönük arayışlar Loft yapılarını ortaya çıkarmıştır.

Resim 1 - Karaköy Loft

İlk olarak sanatçılar tarafından tercih edilen Loft mekânları, çok amaçlı mekân kullanımına cevap vererek, hem çalışma hem de yaşama alanı ihtiyaçlarını karşılamıştır. Loftlar genelde ressam ve heykeltıraş gibi sanatçılar tarafından stüdyo konut olarak kullanılan mekânlara dönüştürülmüşlerdir. Evsizlik problemine çözüm olarak ortaya çıkan Loftların, sanatçılar için tercih edilmesinin en önemli sebebi ucuz ve farklı kullanımlar için uygun olanaklar sağlamasıdır.

LOFT YAKLAŞIMI VE UYGULAMA ÖLÇÜTLERİ

Loft kavramını oluşturan, bir dairenin ya da yapının loft olup olmadığını sağlayan ve onu diğer türlerden ayıran 5 temel mimari estetik ölçüt bulunmaktadır;

- Dönüşüm
- Yüksek tavan
- Serbest plan
- Geniş pencereler
- Çıplak strüktür.

DÖNÜŞÜM

Loft yapılarının en temel ortak özelliği tümünün eski sanayi binalarından dönüştürülmüş olmasıdır. İşlevsel sanayi binası ya da deposu olarak inşa edilen binaların, işlevleri dolayısıyla sahip oldukları ve konut olmadıkları için estetik anlamda yeterince incelmemiş olan yapıları, zorunluluktan korunmuş, fakat bu yapıya artık Modernist bir anlamlandırma yerine postmodernist bir anlamlandırma ithaf edilmiştir.

Böylece loft yapılar, Modernist ve sanayi üretimi odaklı imalathanelerden, postmodernist ve sanat üretimi odaklı atölyelere ve yaşam alanlarına dönüşmüştür. Bu özellik en temel doğal ya da gerçek loft olma ölçütüdür.

Resim 2 - Çikolata fabrikası olarak kaba inşaatı tamamlanan yapının konut projesine dönüştürülmesi - Levent Loft Örneği İç Mekân Görünüşü

YÜKSEK TAVAN

Loft yapıların ölçütlerini geçmişteki sanayi ölçekler belirlemektedir. Sanayi devrimi sonrasında gerçekleştirilen üretimde en önemli bileşen büyük buhar makineleridir. Bu makinelerin büyük yer kaplıyor olması ve çalışırken yoğun bir buhar çıkarıyor olması yüksek bir tavan şartını ortaya koymaktadır. Yüksek tavan bu işlevsellik yüzünden tercih edilmiştir. Bu sebepten dolayı eski sanayi binalarının tavan yükseklikleri bugünün konut mimarisine oranla çok daha fazladır.

Resim 3 - Tribeca Loft - New York, NY - Andrew Franz Architect

Loft yapılarının tavan yüksekliklerinin fazla olmasından dolayı ara katlar yaratılarak iki katlı olarak da kullanılmışlardır. Tek bir katta ortalama olarak 185 m² veya 100 m² arası kapalı hacme sahiptirler. Tavan yüksekliği ise 3 ile 10 metre arasında değişmektedir. Tavan küçük yapılarda tonozlu kemerlerle, büyük yapılarda ise kolonlarla desteklenmektedir.

SERBEST PLAN

Endüstriyel alanlar olarak tasarlanmış loft mekânlar işlevleri gereği geniş hacime ve bölüntüsüz serbest plana sahip olacak şekilde kurgulanmışlardır. Konutsal kullanım için dönüştürülen loft mekânlar kavramsal olarak aslında bir ‘ev’ olsalar da, tipik ‘ev’ olgusundan farklıdır. Tipik evler mahremiyet bölgeleri, nispeten düşük iç dış bağlantısı düzeyiyle fizyolojik olarak özel alanlardır. Loft mekânlarda ise geniş pencereler nedeniyle içerisi ve dışarısı arasındaki görsel ilişki fazladır ve açık sistemde örgütlenen birimler mahremiyet içermezler.

‘Ev’ kavramı olarak özel alandır; fakat loftun görsel göstergeleri ‘kamusal alanı’ da çağırır. Loft mekânlarda yer alan her alan ve her sosyal fonksiyon mekâna giren herkese açıktır. Birimler arası mimari bariyerlerin eksikliği, fonksiyonlar arası hiyerarşiyi de ortadan kaldırır.

Resim 4 - Tribeca Loft - New York, NY - Andrew Franz Architect – Kat Planı

Geleneksel konut anlayışında olduğu gibi yönlendirici bir ‘hol’ işlevinin de olmayışı mekâna gelen yabancıların doğrudan yaşama alanına girmelerine neden olur. Loft yaşamlarındaki mahremiyet eksikliği, bu mekânlarda zorunlu bir dürüstlük/şeffaflık hali yaratır. Loftların mekânsal göstergeleri kamusal alan ve özel alanı, hedonizm ve evcimenliği eş zamanlı barındırmaktadır. Loft mekânlarda işlevsellikten ziyade adeta bir sanat ürününün gösterimi gibi sergileme fikri mevcuttur. Loft mekânlarda ki örgütlenme kavramsal olarak “topluma açık” bir mekân çağırışı yapar. Mekân kurgusunda boşlukların doluluklardan daha fazla olduğu loft mekânlar bireyde özgürlük, hafiflik gibi duygusal etkileşimlere neden olmaktadır.

GENİŞ PENCERELER

Endüstriyel amaçlı inşa edilmiş olan loft yapıları, iş makinesi gibi büyük makinelerin yerleşebilmesi ve birçok ürünü depolayabilmek amacıyla yüksek tavanlı ve bölüntüsüz serbest planlı yapılardır. Fabrikalarda uzun çalışma saatleri nedeniyle gün ışığından maksimum düzeyde yararlanabilmek amacıyla cephe ve tavan pencerelerine sahiptirler. Bu pencereler maksimum düzeyde ışığı içeri alabilmek için hem geniş hem de yüksektirler.

Resim 5 - New York – Soho – Sofia Petrova Architect

Gün ışığından tasarruf ve maksimum ışık anlayışıyla oluşturulan endüstri yapılarında pencereler genelde 2.5 metre yüksekliğindedir. Malzeme olarak dökme demir ve bakır kullanılmıştır. Loftlar da pencereler çoğunlukla 20. yüzyılda başlarında tercih edilen metal çerçeveli ikili düşey sürme/gyotin, pivotlu, kanatlı, sabit kısmi açılır ve tepe penceresi gibi farklı çeşitlilikte uygulanmıştır. Bazı loft yapılarında, dev pencerelerin yanı sıra çatılarda da büyük cam pencereler yerleştirilmiş ve mekânların doğal yolla aydınlatılmasında maksimum katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

ÇIPLAK STRÜKTÜR

Depo veya fabrika olarak tasarlanmış olan endüstriyel yapıların en önemli özelliği havalandırma, tesisat boruları ve elektrik kabloları gibi sabit yapı elemanlarının gizlenmeden çıplak strüktürle açıkta bırakılmasıdır. Yapının tam orta yerine açılan yük asansörleri, boyasız ve brüt bırakılmış zeminler, duvarlar ve tavanlar, sıva çekilmemiş tuğla duvarlar içermesidir. Ev içerisinde endüstriyel malzemelerin açıkta olması kişisel tercihe göre değişebilmektedir. Bu tip öğeler bazı insanlara uzak, bazılarına ise heyecan verici gelebilir.

Resim 6 - Karaköy Loft

SONUÇ

Eski fabrika binalarının ya da depo alanlarının zamanla dönüştürülerek konutlaştırılmasıyla oluşan Loft mekânlar ressam ve heykeltıraş gibi sanatçılar tarafından tercih edilmiş ve stüdyo konut olarak kullanılmıştır. Maddi yetersizlikten dolayı hem yaşam alanı hem de çalışma alanı olarak tercih edilen eski fabrika binalarının ya da depoların dönüştürülmesiyle ortaya çıkan Loft mekânlar günümüzde oldukça önemli bir yere sahiptir. İstanbul'da bu yaşam tarzından etkilenecek emlak pazarlama ve inşaat sektöründe üst gelir grubu müşterileri etkilemek amaçlı oluşturulmuştur. Böylelikle Türkiye'de Loft örnekleri her geçen gün artmaktadır.

Loft Stilinin ana malzemesi tuğla, beton, sac gibi ham malzemelerdir. Boyasız yarım sıvalı duvarlar, yüksek tavanlar, dökme demir pencereler, aydınlatma malzemeleri, su ve tesisat borularının açıkta bırakılmış olması en önemli özelliklerindendir. Çelik, ahşap, cam, galvanist kullanılan malzemeler arasında yer alır. Taş döşemeler, ahşap ve beton gibi malzemeler zeminde kullanılan malzemeler arasında yer alır. Ray spotlar, sarkıt ve metal aydınlatmalar kullanılır. Renk seçenekleri olarak gri, metal, kırmızı tuğla, ahşap gibi sanayi de kullanılan malzemeler ön plandadır. Mobilyalar kumaş kaplı, deri koltuklar, metal ayaklı mobilyalar, modern çelik mobilyalar tercihler arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Z. Karagöz, “Tasarımda Loft Anlayışı”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı, İstanbul, 2007
- H. Özşırkıntı Kasap, “Endüstri Yapılarının Dönüşümü Sonucunda Ortaya Çıkan Loft Yapıları ve Estetik”, Araştırma Makalesi, Gedik Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, İstanbul
- E. Ceylan Baba, “LOFT, Modernizmden Postmodernizme Geçiş Sürecinde Loft Mimarisi ve İstanbul'daki Yansımaları”, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2015
- By Taschen, “Book of Lofts” Evergreen, Köln, 2009
- S. Taner, “İstanbul Endüstri Yapılarının Loft Kavramı Çerçevesinde Yeniden İşlevlendirilmesi” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul, 2011